CAREERINDIA

SET – 4

Series : TYM/C

कोड नं.
Code No. **52**

रोल नं.
Roll No.

परीक्षार्थी कोड को उत्तर-पुस्तिका के मुख-पृष्ठ पर अवश्य लिखें ।
Candidates must write the Code on the title page of the answer-book.

- कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में मुद्रित पृष्ठ **16** हैं ।
- प्रश्न-पत्र में दाहिने हाथ की ओर दिए गए कोड नम्बर को छात्र उत्तर-पुस्तिका के मुख-पृष्ठ पर लिखें ।
- कृपया जाँच कर लें कि इस प्रश्न-पत्र में **14** प्रश्न हैं ।
- **कृपया प्रश्न का उत्तर लिखना शुरू करने से पहले, प्रश्न का क्रमांक अवश्य लिखें ।**
- इस प्रश्न-पत्र को पढ़ने के लिए 15 मिनट का समय दिया गया है । प्रश्न-पत्र का वितरण पूर्वाह्न में 10.15 बजे किया जायेगा । 10.15 बजे से 10.30 बजे तक छात्र केवल प्रश्न-पत्र को पढ़ेंगे और इस अवधि के दौरान वे उत्तर-पुस्तिका पर कोई उत्तर नहीं लिखेंगे ।
- Please check that this question paper contains **16** printed pages.
- Code number given on the right hand side of the question paper should be written on the title page of the answer-book by the candidate.
- Please check that this question paper contains **14** questions.
- **Please write down the Serial Number of the question before attempting it.**
- 15 minute time has been allotted to read this question paper. The question paper will be distributed at 10.15 a.m. From 10.15 a.m. to 10.30 a.m., the students will read the question paper only and will not write any answer on the answer-book during this period.

www.careerindia.com

संस्कृतम्

SANSKRIT

अवधि: : होरात्रयम्	*पूर्णांका: : 80*
निर्धारित समय : 3 घण्टे	*अधिकतम अंक : 80*
Time allowed : 3 hours	*Maximum Marks : 80*

CAREERINDIA

खण्डः क :	अपठितांश-अवबोधनम् (अपठितांश अवबोधन)	10 अङ्काः
SECTION A :	Unseen Reading Comprehension	
खण्डः ख :	रचनात्मककार्यम् (रचनात्मक-कार्य)	15 अङ्काः
SECTION B :	Writing Skills	
खण्डः ग :	अनुप्रयुक्तव्याकरणम् (अनुप्रयुक्त व्याकरण)	25 अङ्काः
SECTION C :	Applied Grammar	
खण्डः घ :	पठित-अवबोधनम् (पठित-अवबोधन)	30 अङ्काः
SECTION D :	Reading Comprehension	

निर्देशा :

Instructions :

(i) *अस्मिन् प्रश्नपत्रे* ***चत्वारः*** *खण्डाः सन्ति ।*

इस प्रश्न-पत्र में ***चार*** *खण्ड हैं ।*

The question paper has ***four*** *sections.*

(ii) *प्रत्येकं खण्डम् अधिकृत्य उत्तराणि एकस्मिन् स्थाने क्रमेण लेखनीयानि ।*

प्रत्येक खण्ड के उत्तर एक ही जगह पर क्रम से लिखने होंगे ।

The answers to each section must be written at one place.

(iii) *प्रश्नसंख्या प्रश्नपत्रानुसारम् अवश्यमेव लेखनीया ।*

प्रश्न-पत्र के अनुसार प्रश्न-संख्या अवश्य ही लिखनी होगी ।

Write the question number according to the question paper.

(iv) ***सर्वेषां*** *प्रश्नानाम् उत्तराणि* ***संस्कृतेन*** *लेखनीयानि ।*

सभी *प्रश्नों के उत्तर* ***संस्कृत*** *में लिखिए ।*

Answer ***all*** *the questions in* ***Sanskrit.***

www.careerindia.com

CAREERINDIA

खण्ड : क

SECTION – A

अपठितांश-अवबोधनम् (अपठितांश अवबोधन)

Unseen Reading Comprehension

10 अङ्का:

1. अधोलिखितम् अनुच्छेदं पठित्वा प्रदत्तप्रश्नान् संस्कृतेन उत्तरत ।
निम्नलिखित अनुच्छेद को पढ़कर दिए गए प्रश्नों के उत्तर संस्कृत में दीजिए ।
Read the following passage and answer the given questions in Sanskrit.

ज्ञानप्राप्ति कृते अनेकानि साधनानि भवन्ति । कक्षायां वयं पुस्तकेभ्यः ज्ञानं प्राप्तुमः, परं व्यावहारिकं ज्ञानं जगतः प्राप्तुं शक्यते, यद्धि जीवनाय परमोपयोगि । व्यावहारिकज्ञानस्य प्राप्तिकृते लोकव्यवहारः सर्वाधिकं महत्त्वपूर्णं साधनमस्ति । लोकव्यवहारज्ञानं देशस्य विभिन्नप्रदेशानां पर्यटनेन सरलतया भवति । सममेव तत्रत्य-संस्कृति-वेषभूषा-वातावरण-भूगोल-इतिहास-उत्सव-प्रथादीनां विषयाणां ज्ञानं भवति । एतदेव कारणं यद् विद्यालयेषु छात्राणां कृते अवकाशकाले शैक्षणिकयात्रायाः आयोजनं क्रियते ।

प्रश्ना :

I. एकपदेन उत्तरत ।

एक शब्द में उत्तर दीजिए ।

Answer in one word. **½ × 4 = 2**

(i) ज्ञानप्राप्ति कृते कति साधनानि भवन्ति ?

(ii) व्यावहारिकं ज्ञानं कुतः प्राप्तुं शक्यते ?

(iii) विद्यालयेषु शैक्षणिकयात्रायाः आयोजनं कदा क्रियते ?

(iv) व्यावहारिकं ज्ञानं कस्मै परमोपयोगि ?

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत ।

पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिए ।

Answer in a complete sentence. **2 × 2 = 4**

(i) विभिन्नप्रदेशानां पर्यटनेन केषां ज्ञानं भवति ?

(ii) व्यावहारिकज्ञानप्राप्तये महत्त्वपूर्णं साधनं किम् ?

www.careerindia.com

CAREERINDIA

III. प्रदत्तविकल्पेभ्य: उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत ।

दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर चुनकर लिखिए ।

Choose and write the appropriate answer from the given options. **½ × 4 = 2**

(क) 'प्राप्नुमः' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम् ?

(i) कक्षायाम्

(ii) वयम्

(iii) छात्राणाम्

(iv) जीवनाय ।

(ख) 'विद्यार्थिनाम्' इत्यस्य किं पर्यायपदम् अत्र प्रयुक्तम् ?

(i) विषयाणाम्

(ii) प्रथादीनाम्

(iii) छात्राणाम्

(iv) शैक्षणिकयात्रायाः ।

(ग) 'मृत्युकाले' इत्यस्य किं विलोमपदं गद्यांशे प्रयुक्तम् ?

(i) प्राप्नुम्

(ii) क्रियते

(iii) जीवनाय

(iv) सरलतया ।

(घ) 'साधननि' इति पदस्य किं विशेषण पदं प्रयुक्तम् ?

(i) आयोजनम्

(ii) महत्त्वपूर्णम्

(iii) अनेकानि

(iv) विद्यालयेषु ।

IV. अस्य अनुच्छेदस्य कृते समुचितं शीर्षकं संस्कृतेन लिखत ।

इस अनुच्छेद के लिए उपयुक्त शीर्षक संस्कृत में लिखिए ।

Write the appropriate title for this passage in Sanskrit. **2**

www.careerindia.com

CAREERINDIA

खण्डः – ख

SECTION – B

रचनात्मककार्यम् (रचनात्मक-कार्य)

Writing Skills

15 अङ्काः

2. मित्रं प्रति अधोलिखितं पत्रं मञ्जूषाप्रदत्तशब्दैः पूरयित्वा पुनः लिखत ।

मित्र को लिखे गए निम्नलिखित पत्र को मञ्जूषा में दिए गए शब्दों की सहायता से पूर्ण कर पुनः लिखिए ।

Complete the following letter written to your friend with the help of the words given in the box and rewrite the same. **½ × 10 = 5**

(i) __________

प्रिय मित्र रमेश ।

दिनाङ्क : __________

सप्रेम (ii) __________

(iii) ________ अहं मित्रैः सह जन्तुशालां द्रष्टुं कोलकाता-नगरम् अगच्छम् । (iv) ________ मया नैके पशवः पक्षिणः च दृष्टाः । सर्वे जन्तवः भयरहिताः सन्तः (v) _______ भ्रमति स्म । सिंहाः उच्चैः गर्जन्ति स्म । मयूराः केकारवं कृत्वा (vi) _______ स्म वस्तुतः मयूरं विना जन्तुशालान (vii) _______ । तत्र आम्रवृक्षेषु कोकिलाः (viii) _______ कूजन्ति स्म । दिनान्ते वयं (ix) ________ जाताः । पुनः वयं ततः प्रस्थिताः । गृहे सर्वेभ्यः मम प्रणामाञ्जलयः निवेदनीयाः ।

तव (x) _______

सुकेशः

मञ्जूषा

अभिन्नहृदयः, शोभते, कोलकातानगरात्, परिश्रान्ताः, तत्र,
मधुरस्वर्रेण, इतस्ततः, नृत्यन्ति, विगतदिवसे, नमो नमः ।

www.careerindia.com

CAREERINDIA

3. अध: प्रदत्तं चित्रं दृष्ट्वा मञ्जूषायां प्रदत्तशब्दानां सहायतया **पञ्च** वाक्यानि संस्कृतेन लिखत ।
नीचे दिए गए चित्र का वर्णन मञ्जूषा में दिए गए शब्दों की सहायता से **पाँच** संस्कृत वाक्यों में कीजिए ।
Describe the following picture in **five** Sanskrit sentences with the help of the words given in the box below. **2 × 5 = 10**

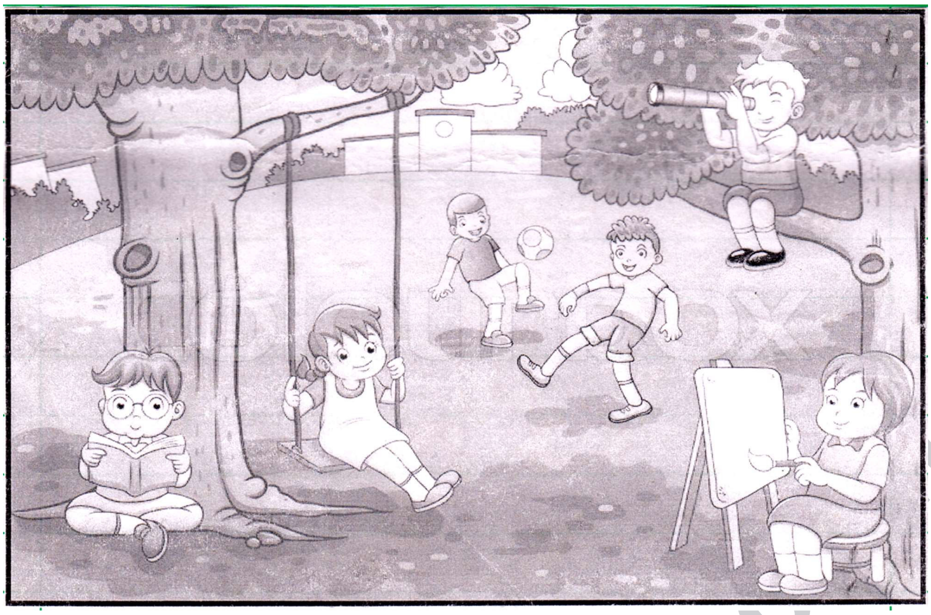

मञ्जूषा

बालकः, पादकन्दुकेन, पुस्तकम्, पठति, द्वौ बालकौ, चित्रफलके, क्रीडतः, बालिका, निर्माणं, चित्रम्, यन्त्रेण, पश्यति ।

अथवा/OR

मञ्जूषाप्रदत्तशब्दानां साहाय्येन निम्नलिखितं विषयम् अधिकृत्य **पञ्चभिः** संस्कृतवाक्यैः एकम् अनुच्छेदं लिखत ।

मञ्जूषा में दिए गए शब्दों की सहायता से निम्नलिखित विषय पर **पाँच** संस्कृत वाक्यों में एक अनुच्छेद लिखिए ।

Write a paragraph in **five** Sanskrit sentences on the following topic with the help of the words given in the box. **2 × 5 = 10**

'भारत भूमिः'

मञ्जूषा

अस्माकम्, अयम्, देशः, भारतवर्षम्, हिमालयात्, रामेश्वर पर्यन्तम्, नद्यः, गंगा, यमुना, गोदावरी-प्रभृतयः, अत्र, काशी, प्रयागः, मथुरा, तीर्थनगरानि जाताः, अत्रैव, राम-कृष्ण-गौतमाः, ग्रामप्रधानः, कृषिप्रधानः ।

www.careerindia.com

CAREERINDIA

खण्डः – ग

SECTION – C

अनुप्रयुक्तव्याकरणम् (अनुप्रयुक्त व्याकरण)

Applied Grammar

25 अङ्काः

4. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदेषु सन्धिं सन्धिच्छेदं वा कृत्वा लिखत ।

निम्नलिखित वाक्यों में रेखांकित पदों में सन्धि अथवा सन्धि-विच्छेद करके लिखिए ।

Write the underlined words of the following sentences after joining or disjoining Sandhis. **1 × 4 = 4**

(i) सीतां प्रति अयं लोकापवादः ।

(ii) अस्य श्लोकस्य अनु+अयः अतिमहत्त्वपूर्णः अस्ति ।

(iii) अयथाकालं समागतोऽसि ।

(iv) नर+ईशः हयः पाटलिपुत्रं गतवान् ।

5. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां समासं विग्रहं वा प्रदत्तविकल्पेभ्यः चित्वा लिखत ।

निम्नलिखित वाक्यों में रेखांकित पदों का समास अथवा विग्रह दिए गए विकल्पों में से चुनकर लिखिए ।

Choose and write the correct compounded or expounded forms of the underlined words in the following sentences. **1 × 4 = 4**

(क) जगतः पितरौ वन्दे ।

(i) माता च पिता च

(ii) पिता च भ्राता च

(iii) माता च पुत्री च ।

(ख) एकदा सिद्धःअर्थःयस्य सः विहाराय नगरम् अगच्छत् ।

(i) सिद्धार्था

(ii) सिद्धार्थः

(iii) सिद्धार्थम् ।

www.careerindia.com

CAREERINDIA

(ग) वयं परिश्रमं कुर्मः विघ्नानाम् अभावं च अनुभवामः ।

(i) प्रतिविघ्नः

(ii) अनुविघ्नम्

(iii) निर्विघ्नम् ।

(घ) बालकेन प्रतिदिनम् गीता पठ्यते ।

(i) दिनम् प्रति

(ii) दिने दिने

(iii) दिनम् दिवसम् ।

6. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदानां प्रकृतिप्रत्ययौ संयोज्य विभज्य वा उचितम् उत्तरं विकल्पेभ्य: चित्वा लिखत ।

निम्नलिखित वाक्यों में रेखाङ्कित पदों के प्रकृतिप्रत्ययों को जोड़कर या पृथक् करके उचित उत्तर विकल्पों में से चुनकर लिखिए ।

Write the underlined words of the following sentences after joining or disjoining suffixes to the roots or words, selecting the correct answer from the options given below : **1 × 4 = 4**

(क) छात्रैः राष्ट्रगीतं गै+तव्यत् ।

(i) गातव्यः

(ii) गातव्यम्

(iii) गायनम् ।

(ख) परिश्रमस्य महत्त्वम् को न जानाति ।

(i) मह + त्वम्

(ii) महत् + वम्

(iii) महत् + त्व ।

(ग) कष्टानि सह् + शानच् वीराः कीर्तिं लभन्ते ।

(i) सहमानः

(ii) सहमानाः

(iii) सहमानम् ।

(घ) एषा मम पुत्र+ङीप् पठति ।

(i) पुत्रम्

(ii) पुत्रीम्

(iii) पुत्री ।

www.careerindia.com

CAREERINDIA

7. अधोलिखितसंवादं मञ्जूषायां दत्तैः पदैः वाच्यपरिवर्तनं कृत्वा पूरयित्वा च पुनः लिखत ।

अधोलिखित संवाद को मञ्जूषा में दिए गए शब्दों की सहायता से वाच्य-परिवर्तन करते हुए संपूर्ण संवाद को पुनः लिखिए ।

Fill in the following dialogue by choosing the right words from the box as per rules of voice. **1 × 3 = 3**

रामः – त्वं कुत्र गच्छसि ?

श्यामः – मया तु आपणं (i) ________ ।

रामः – त्वं तत्र किमर्थं गच्छसि ?

श्यामः – मया तत्र (ii) ________ क्रेतुं गम्यते ।

रामः – त्वम् आपणात् कदा आगच्छसि ?

श्यामः – मया आपणात् पञ्चवादने (iii) ________ ।

मञ्जूषा

फलानि, आगम्यते, गम्यते ।

8. अधोलिखितदिनचर्यायां रिक्तस्थानानि कालबोधकशब्दैः पूर्यन्ताम् ।

अधोलिखित दिनचर्या में रिक्त स्थानों की पूर्ति कालबोधक शब्दों से कीजिए ।

Fill in the following daily routine using Sanskrit words in place of figures : **1 × 2 = 2**

(i) सुरेशः प्रतिदिनं 5.00 उत्तिष्ठति ।

(ii) सौरभः सायं 4.15 क्रीडति

(iii) गीता: 7.30 गीतं गायति ।

(iv) रविः प्रातः 10.00 विद्यालयं गच्छति ।

www.careerindia.com

CAREERINDIA

9. अधोलिखितवाक्येषु रिक्तस्थानानि मञ्जूषायां प्रदत्तैः उचितैः अव्ययपदैः पूरयित्वा लिखत ।

निम्नलिखित वाक्यों में रिक्त स्थानों की पूर्ति मञ्जूषा में दिए गए उचित अव्यय पदों के द्वारा कीजिए ।

Fill in the blanks in the following sentences with appropriate indeclinable words given in the box. **1 × 4 = 4**

(i) ईश्वरः _____ स्मरणीयः ।

(ii) जलं ______ जीवनम् असम्भवम् अस्ति ।

(iii) अहं ______ विद्यालयं गच्छामि ।

(iv) असत्यं ______ वद ।

मञ्जूषा

अधुना, विना, मा, सदैव

10. अधोलिखितवाक्येषु रेखाङ्कितपदम् अशुद्धम् अस्ति । अशुद्धपदं संशोध्य लिखत ।

निम्नलिखित वाक्यों में रेखाङ्कित पद अशुद्ध हैं । अशुद्ध पद को शुद्ध कर पुनः लिखिए ।

Correct the underlined incorrect words and rewrite the following sentences. **1 × 4 = 4**

(i) बालकः पाठं पठन्ति ।

(ii) श्वः सुरेशः विद्यालयं गच्छति ।

(iii) ग्रामं परितः वृक्षाः अस्ति ।

(iv) अहं सर्वाणिपुस्तकानि आदाय गच्छामः ।

www.careerindia.com

खण्डः – घ

SECTION – D

पठित-अवबोधनम् (पठित-अवबोधन)

Reading Comprehension **30 अङ्काः**

11\. अधोलिखितं गद्यांशं, पद्यं, नाट्यांशं च पठित्वा प्रदत्तप्रश्नानाम् उत्तराणि संस्कृतेन लिखत ।

निम्नलिखित गद्यांश, पद्य और नाट्यांश को पढ़कर दिए गए प्रश्नों के उत्तर संस्कृत में लिखिए ।

Read the following prose, poetry and drama passages and answer the given questions in Sanskrit.

(अ) **गद्यांशः**

गृहे तस्य भार्या सपदि समागतं पतिं दृष्ट्वा अपृच्छत् – आर्य ! किं सर्वगतं कुशलं वर्तते ? अयथाकालं समागतोऽसि । सम्प्रति धर्ममतिः सः पश्चात्तापेन दग्धमानसः सर्वं वृत्तान्तं निवेद्य सकरुणम् उच्चैः अक्रन्दत् । बुद्धिमती सा अवदत् – अलं चिन्तया । आपदां तरणिः धैर्यम् । इदानीं विषादं त्यक्त्वा उद्यमः क्रियताम् ।

प्रश्नाः

I. एकपदेन उत्तरत ।

एक शब्द में उत्तर दीजिए ।

Answer in one word. **1 × 2 = 2**

(i) सः सर्ववृत्तान्तं निवेद्य कथम् अक्रन्दत् ?

(ii) कं त्यक्त्वा उद्यमः क्रियताम् ?

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत ।

पूर्णवाक्य में उत्तर दीजिए ।

Answer in a complete sentence. **2 × 1 = 2**

बुद्धिमती सा किम् अवदत् ?

www.careerindia.com

CAREERINDIA

III. प्रदत्तविकल्पेभ्य: उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत ।

दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर चुनकर लिखिए ।

Choose and write the appropriate answer from the given options. **½ × 4 = 2**

(क) 'अपृच्छत्' इति क्रियापदस्य किं कर्तृपदं गद्यांशे प्रयुक्तम् ?

(i) स:

(ii) भार्या

(iii) प्रच्छनभाग्य: ।

(ख) 'सम्प्रति' इति पदस्य किं पर्यायपदं गद्यांशे प्रयुक्तम् ?

(i) सपदि

(ii) इदानीं

(iii) धैर्यम् ।

(ग) 'यथाकालम्' इति पदस्य किं विलोमपदं गद्यांशे प्रयुक्तम् ?

(i) समागतम्

(ii) सम्प्रति

(iii) अयथाकालम् ।

(घ) 'बुद्धिमती' कस्य विशेषणपदं गद्यांशे प्रयुक्तमस्ति ?

(i) भार्या

(ii) धर्ममति:

(iii) तरणि: ।

(आ) पद्यम्

जलबिन्दुनिपातेन क्रमश: पूर्यते घट:
स हेतु: सर्वविद्यानां धर्मस्य च धनस्य च ।।

प्रश्ना:

I. एकपदेन उत्तरत ।

एक शब्द में उत्तर दीजिए ।

Answer in one word. **1 × 2 = 2**

(i) केन क्रमश: घट: पूर्यते ?

(ii) क्रमश: क: पूर्यते ?

www.careerindia.com

CAREERINDIA

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत ।

पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिए ।

Answer in a complete sentence. **2 × 1 = 2**

सर्वविद्यानां हेतु: क: ?

III. प्रदत्तविकल्पेभ्य: उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत ।

दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर चुनकर लिखिए ।

Choose and write the appropriate answer from the given options. **½ × 4 = 2**

(क) 'पूर्यते' इति क्रियापदस्य कर्तृपदं किम् अस्ति ?

(i) पट:

(ii) घट:

(iii) धनम् ।

(ख) 'कारणम्' इत्यर्थे अत्र किं पदम् अस्ति ?

(i) हेतु:

(ii) जलबिन्दु:

(iii) धनम् ।

(ग) 'अधर्म:' इति पदस्य विलोमपदं किम् अस्ति ?

(i) घट:

(ii) जलबिन्दु:

(iii) धर्म: ।

(घ) क्रमश: विद्याभ्यासेन नर: कीदृश: भवति ?

(i) विद्वान्

(ii) धनवान्

(iii) अर्थवान् ।

www.careerindia.com

CAREERINDIA

(इ) नाट्यांश:

भीम: – (युधिष्ठिरं प्रति) भ्रात: । द्रौणिम् अनुगन्तुं मह्यम् अनुमतिं ददातु भवान् ।

युधिष्ठिर: – गच्छ वत्स ! विजयी भव, नकुल: तव सारथि: भवतु । (भीमसेन: निर्गच्छति, श्रीकृष्ण: अर्जुनेन सह प्रविशति ।)

श्रीकृष्ण: – भो धर्मराज ! समीचीनं न कृतं भवता । पुत्रशोकविह्वल: भीमसेन: एकाकी एव द्रौणिं हन्तुम् अभिधावति ।

युधिष्ठिर: – भगवन् । स: तु एकाकी एव द्रोणपुत्राय अलम् ।

श्रीकृष्ण: – वत्स ! न जानाति भवान् द्रौणै: चपलां प्रकृतिम् । पितु: द्रोणात् प्राप्तं ब्रह्मशिरो नाम अस्त्रं विद्यते तस्य पार्श्वे । यदि तत् प्रयुज्यते, सर्वा पृथ्वी दग्धा स्यात् ।

प्रश्ना:

I. एकपदेन उत्तरत ।

एक शब्द में उत्तर दीजिए ।

Answer in one word. **1 × 2 = 2**

(i) कम् अनुगन्तुं युधिष्ठिर: अनुमतिं यच्छेत् ?

(ii) पितु: द्रोणात् प्राप्तं किं नाम अस्त्रं द्रौणे: पार्श्वे विद्यते ?

II. पूर्णवाक्येन उत्तरत ।

पूर्ण वाक्य में उत्तर दीजिए ।

Answer in a complete sentence. **2 × 1 = 2**

यदि ब्रह्मशिर: अस्त्रं प्रयुज्यते तर्हि किं स्यात् ?

III. प्रदत्तविकल्पेभ्य: उचितम् उत्तरं चित्वा लिखत ।

दिए गए विकल्पों में से उचित उत्तर चुनकर लिखिए ।

Choose and write the appropriate answer from the given options. **½ × 4 = 2**

(क) 'प्रकृतिम्' इति पदस्य विशेषणपदं किम् ?

(i) भवान्

(ii) चपलाम्

(iii) द्रौणे: ।

www.careerindia.com

(ख) 'स:' इति पदं नाट्यांशे कस्मै प्रयुक्तम् ?

(i) श्रीकृष्णाय

(ii) युधिष्ठिराय

(iii) भीमसेनाय ।

(ग) 'तस्य' इति पदं नाट्यांशे कस्मै प्रयुक्तम् ?

(i) भीमसेनाय

(ii) द्रौणि कृते

(iii) युधिष्ठिराय ।

(घ) 'पर्याप्तम्' इति पदस्य किं पर्यायपदं नाट्यांशे प्रयुक्तम् ?

(i) अलम्

(ii) व्यर्थ:

(iii) हन्तुम् ।

12. रेखाङ्कितपदानि आधृत्य प्रश्ननिर्माणं कुरुत ।

रेखाङ्कित पदों के आधार पर प्रश्न-निर्माण कीजिए ।

Frame the questions on the basis of underlined words : **1 × 4 = 4**

(i) संगणकयन्त्रम् आधुनिकविज्ञानस्य अद्भुत: आविष्कार: ।

(ii) श्रद्धावान् ज्ञानम् लभते ।

(iii) लोहितजनपदे अनेकबौद्धविहारा: सन्ति ।

(iv) साधूनाम् चित्ते वाचि च सरलता भवति ।

13. मञ्जूषात: समुचितपदानि चित्वा अधोलिखित-**श्लोकद्वयस्य** अन्वयं पूरयत ।

मञ्जूषा में से समुचित पद चुनकर निम्नलिखित **दोनों** श्लोकों के अन्वय को पूर्ण कीजिए ।

Complete the prose order of the following **two** Shlokas by choosing the appropriate words given in the box. **½ × 4 = 2**

(क) यत् प्रोक्तं येन केनापि तस्य तत्त्वार्थनिर्णय: ।
कर्तुं शक्यो भवेद्येन स विवेक इतीरित: ।।

येन केन (i) ______ यत्प्रोक्तं तस्य (ii) ______ येन कर्तुं (iii) ______ भवेत् स: (iv) ______ इति ईरित: ।

(ख) नानाशस्त्रविद: पूर्वे येऽप्यतीता महारथा: । ½ × 4 = 2

नैतदस्त्रं मनुष्येषु तै: प्रयुक्तं कथञ्चन ।।

नानाशस्त्रविद: ये (i) ______ पूर्वे महारथा: (ii) ______ तै: एतद् (iii) ______ मनुष्येषु न (iv) ______ प्रयुक्तम् ।

मञ्जूषा

अतीता:, विवेक:, अपि, तत्त्वार्थ निर्णय:,
अस्त्रम्, शक्य:, कथञ्चन, अपि ।

14. रेखाङ्कितपदानां प्रसङ्गानुसारम् अर्थं चित्वा लिखत ।

रेखांकित पदों के प्रसंगानुसार अर्थ चुनकर लिखिए ।

Choose and write the contextual meanings of the underlined words. **1 × 4 = 4**

(क) काकस्य <u>गात्रं</u> यदि काञ्चनस्य ।

(i) ओष्ठौ

(ii) शरीरम्

(iii) मुखम् ।

(ख) यस्त्रिषष्टिशतारस्य अर्थं <u>वेद</u> स पर: कवि: ।

(i) ज्ञातवान्

(ii) जानाति

(iii) वेदग्रन्थ: ।

(ग) परमहम् अखण्ड: <u>शाश्वत:</u> विभु: च ।

(i) शिशुवत्

(ii) सरस्वत्या:

(iii) नित्य: ।

(घ) मौनं धृत्वा <u>वराकान्</u> मीनान् छलेन अधिगृह्य भक्षयसि ।

(i) श्रेष्ठान्

(ii) बालकान्

(iii) दयनीयान् ।

www.careerindia.com